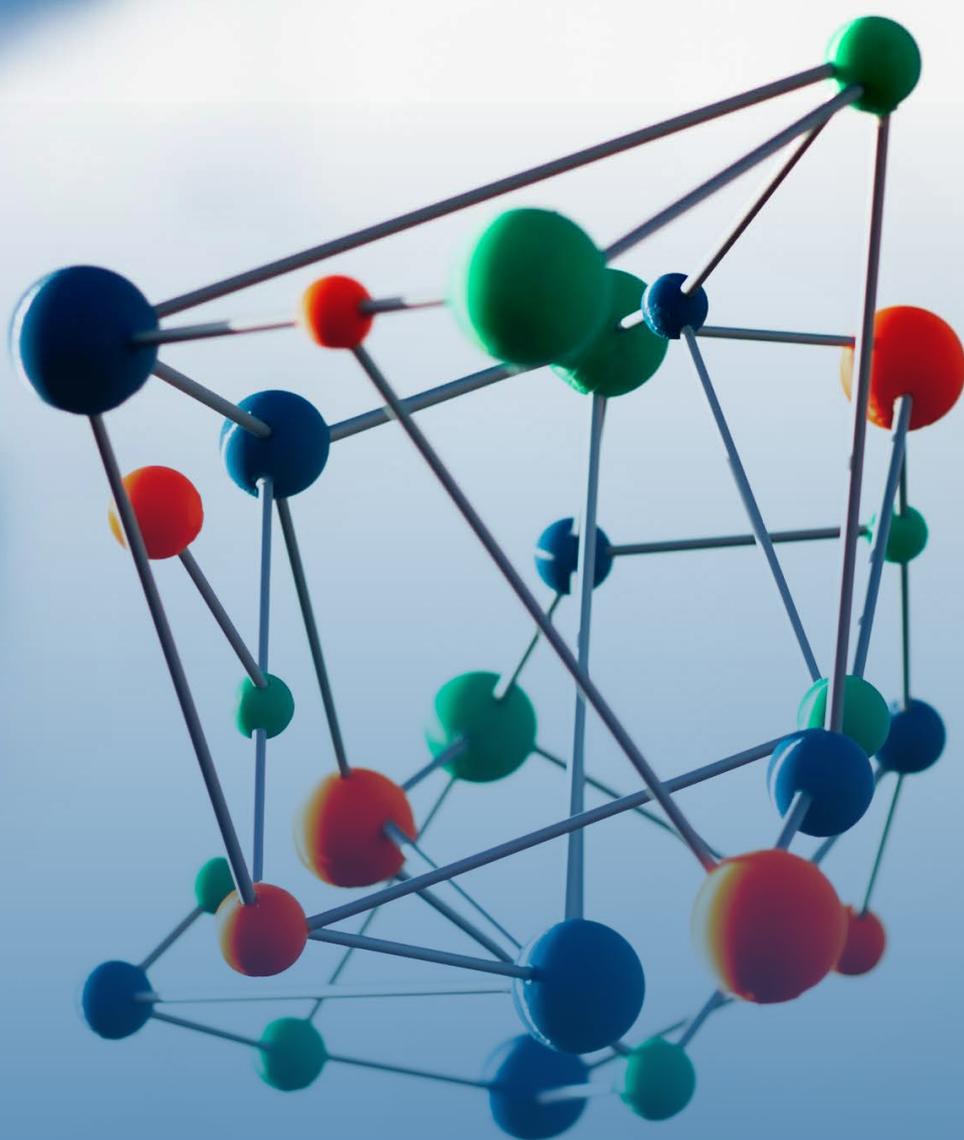

VBA- of standaardmethode: stop de non-discussie!

Wetgever introduceert een ondergrens voor
de vermogensverdeling bij invaren

Sacha van Hoogdalem en Mark Irwin

Oktober 2022

ORTEC
FINANCE

Inleiding

Op 21 oktober 2022 is [de derde nota](#) van wijziging inzake Wijziging van de Pensioenwet gepubliceerd. Hierin zijn nadere kaders gesteld voor een evenwichtige transitie. Een belangrijke aanvulling is dat de standaardmethode als default is aangewezen voor het invaren. Van deze default kan worden afgeweken als pensioenfondsen van mening zijn dat hiermee geen goede invulling gegeven kan worden aan een evenwichtige transitie. Wat Ortec Finance betreft stopt hiermee de non-discussie over de verschillende methoden en verschuift de focus naar de principes die men belangrijk vindt bij invaren.

Inhoud

Focus op evenwichtigheidsprincipes en niet op de techniek	4
Hoe invulling geven aan een evenwichtige transitie	6
Voorbeelden van invaarmethoden	7
Stop de non-discussie en start met het formuleren van evenwichtige verdeelregels	9
Contact	10

Focus op evenwichtigheidsprincipes en niet op de techniek

Voordat we inhoudelijk ingaan op de plannen van de minister is het goed om ons te realiseren dat de VBA-methode feitelijk geen verdeelregel van het pensioenkapitaal is, maar een ondergrens berekent voor de inwaarde (zie kader 1). Besturen zullen evenwichtigheidsprincipes moeten hanteren bij het verdelen van het vermogen.

In de voorgestelde wijziging van de pensioenwet zijn een aantal extra voorwaarden aan de VBA-methode toegevoegd om te voorkomen dat er bij invaren met lage dekkingsgraden onevenwichtige of onuitlegbare situaties ontstaan (zie kader 2). Hierbij wordt verwezen naar het voorbeeld dat de VBA-methode kan leiden tot een situatie dat een jonge deelnemer 47% van zijn VPV zou kunnen meekrijgen. Zelfs bij een situatie dat de dekkingsgraad van het fonds 100% of hoger is.

In de gesprekken die wij afgelopen tijd hebben gevoerd met pensioenfondsbestuurders komt duidelijk naar voren dat niemand het uitlegbaar vindt om dergelijke lage kapitalen mee te geven. Sterker nog, in veel gevallen vindt men het al moeilijk uit te leggen om bij dekkingsgraden boven de 105% minder dan 100% van de pensioenverplichtingen mee te geven. In de praktijk was het dus waarschijnlijk niet nodig om aanvullende waarborgen vast te leggen in de wetgeving.

Kader 1: De VBA waarde is een ondergrens

De VBA-methode is feitelijk geen verdeelregel van het pensioenkapitaal maar een **ondergrens** voor de inwaarde. Het doel van de VBA-methode is om te waardenen wat de waarde van opgebouwde pensioenaanspraken in het huidige contract is, rekening houdend met de mogelijkheid van toeslagverlening en korten van aanspraken. Een groot nadeel van de VBA-methode is dat er vele uitgangspunten gehanteerd moeten worden voor het vaststellen van de waarde. De VBA-methode zelf is geen sluitende verdeelregel van het vermogen. Doordat in het huidige contract niet gedefinieerd is hoe met hoge dekkingsgraden omgegaan moet worden, blijft er bij de VBA-methode een onverdeeld vermogen over. Het bestuur zal keuzes moeten maken hoe dit vermogen verdeeld moet worden. Hierbij is een voor de hand liggende voorwaarde dat bij een dekkingsgraad van meer dan 105%, deelnemers minimaal 100% van hun pensioenverplichtingen zouden moeten meekrijgen.

In de [kamerbrief van 6 oktober](#) jl. heeft de minister verder aangegeven dat pensioenfondsbesturen bij de VBA-methode invaardoelen moet vaststellen voor het toedelen van het onverdeelde vermogen dat resteert bij de VBA-methode.

Tot slot heeft de minister aangegeven binnen de standaardmethode ruimte te willen maken om na toepassing van de standaardregel, gelijke aanpassingen van ingegane pensioenen binnen de groep gepensioneerden te bewerkstelligen.

Met al deze toevoegingen is het wat ons betreft tijd om een einde te maken aan de discussie over de verschillende invaarmethoden. Het is belangrijker om aandacht te hebben voor de principes die van belang zijn bij de overgang naar het nieuwe stelsel.

Kader 2: Aanvullende eisen VBA-methode

1. Iedere deelnemer krijgt minimaal 95% mee van de uitkomst van de standaardregel, tenzij de technische voorziening van zijn nominale aanspraak lager is: dan krijgt hij minimaal 100% technische voorziening mee.
2. Bij een dekkinggraad van onder de 105% mag maximaal 5% van het collectieve pensioenvermogen worden afgezonderd voor de compensatie van afschaffen doorsneesystematiek voor de vulling van een solidariteits- of risicodelingsreserve en/of voor het ontzien van ingegane pensioenuitkeringen.
3. Als er bij invaren deelnemers zijn die meer dan hun VPV in hun pensioenpot krijgen, mag het niet zo zijn dat andere groepen minder dan hun VPV krijgen toegewezen.

Hoe invulling geven aan een evenwichtige transitie

In een [eerdere bijdrage](#) hebben wij aangegeven naar vier dimensies te kijken bij evenwichtigheid:

1. **Situatie nu is bepalend**
2. **Vooruitkijken**
3. **Terugkijken en**
4. **Sterkste schouders dragen zwaarste lasten.**

In de wet wordt aangesloten bij de eerste twee onderdelen: namelijk de pensioentransitie, inclusief het afschaffen van de doorsneesystematiek moet evenwichtig zijn. De waarde van het pensioen na de transitie moet minimaal gelijk zijn aan de waarde van het pensioen zoals men dat in de huidige regeling zou hebben gehad. In de derde nota van wijziging is nu ook opgenomen dat de toetsing van dit principe niet alleen op basis van netto profijt moet plaatsvinden, maar dat ook de impact op de pensioenverwachting (goed weer, slecht weer en verwachting) in kaart gebracht moet worden.

Het toestaan van de mogelijkheid om een deel van het vermogen in te zetten voor herverdeling ten behoeve van het op peil houden van ingegane uitkeringen bij lage dekkingsgraden of om herverdeling toe te staan onder gepensioneerden om bij hogere dekkingsgraden een gelijke pensioenaanpassing te behouden sluit aan bij het principe “Sterkste schouders dragen zwaarste lasten”. Bij hoge dekkingsgraden kan deze regel echter beperkend zijn. Waarom zou het alleen mogelijk gemaakt moeten worden dat voor gepensioneerden er een gelijke pensioenaanpassing wordt gerealiseerd na de transitie? In het huidige stelsel wordt vanuit het concept van toekomstbestendige indexatie bekeken welke toeslagverlening levenslang aan alle deelnemers gegeven kan worden. Bij het verdelen van hogere dekkingsgraden zouden de toekomstbestendige regels ook als uitgangspunt gehanteerd kunnen worden voor de verdeling van het vermogen. Dit kan geïnterpreteerd worden als een verdeling zodanig dat voor alle deelnemers in verwachting eenzelfde levenslange toeslagverlening kan worden gegeven. De restrictie om 95% van de uitkomst van de standaardregel mee te geven kan een beperking zijn voor deze invalshoek.

Het onderdeel “terugkijken” is veel minder in het vizier van de wetgever. Bij de huidige opgelopen dekkingsgraden en de op dit moment hoge inflaties kunnen besturen van mening zijn dat het evenwichtig is om een deel van het vermogen boven een dekkingsgraad van 100% bij de transitie aan te wenden om een stukje inhaalindexatie te verlenen. Op basis van de standaardmethode kan dit niet. Dus er zal in deze gevallen gebruik gemaakt moeten worden van de VBA-methode. Ook hier is het de vraag of de nieuwe 95% ondergrens niet te restrictief is.

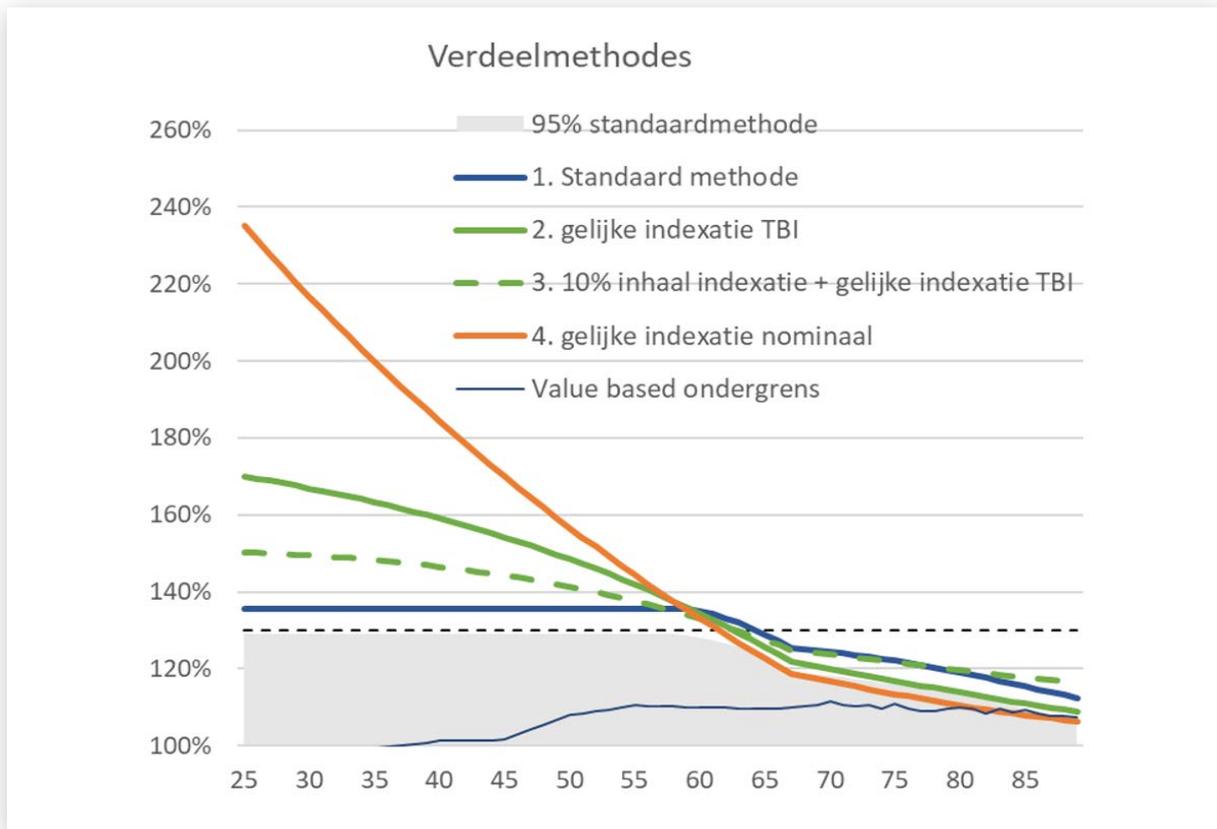

Voorbeelden van invaarmethoden

In onderstaande figuur worden een aantal verdeelregels met elkaar vergeleken. Hierbij is het uitgangspunt dat er na toevoeging aan een compensatiedepot en reserves nog 130% dekkingsoverblijft. Er is dus sprake van een hoge dekkingsoverblijft (één van de voorwaarden om te mogen afwijken van de standaardmethode):

1. De meest eenvoudige wijze is het toepassen van de standaardmethode. Hierdoor krijgen deelnemers die meer dan 10 jaar voor de pensioendatum zijn zeg 135% van hun VPV mee. Oudere deelnemers en gepensioneerden krijgen minder mee. De aflopende waarde voor ouderen is het gevolg van de maximale spreidingsperiode van 10 jaar zoals opgenomen in de standaardmethode. Bij een kortere spreidingsperiode nemen de verschillen tussen ouderen en jongeren af.
2. Een andere methode is om het vermogen van 30% overdekking in te zetten zodanig dat dit voor alle generaties tot een verwachte gelijke toeslagverlening leidt. Hierbij is wel de TBI-methode toegepast waardoor de waarde van deze toekomstige indexaties met een hogere disconteringsvoet zijn bepaald om zo rekening te houden met de onzekerheid van de toeslagen. Een andere interpretatie is om rekening te houden met de lifecycle aanpak waarbij er voor jongeren meer in zakelijke waarden belegd gaat worden dan voor ouderen.
3. De groene gestippelde lijn gaat ervan uit dat er eerst 10% vermogen ingezet wordt om alle opgebouwde aanspraken te verhogen als vergoeding van gemiste indexaties. Het resterende vermogen wordt conform de TBI-aanpak verdeeld.
4. De oranje lijn is een methode waarbij deelnemers eerst hun nominale voorziening krijgen. Vervolgens wordt het vermogen zodanig verdeeld dat alle deelnemers een gelijke levenslange toeslagverlening kunnen “inkopen”. Hierbij is zowel voor de waardering van de nominale aanspraken als voor de levenslange toeslagen een nominale discontering toegepast.

Het grijs gearceerde stuk is bepaald als 95% van het vermogen volgend uit de standaardmethode, hier toegepast met een spreidingsperiode van 10 jaar. De figuur laat zien dat deze voor alle generaties boven de 100% technische voorziening ligt, waardoor de feitelijke ondergrens voor de vermogenstoedeling 100% technische voorziening wordt.

Toelichting: de figuur geeft per generatie aan wat de verhouding is van het toegekende kapitaal als percentage van de technische voorziening. Het grijze gearceerde vlak geeft 95% van de standaardmethode weer.

De grafiek maakt meerdere zaken duidelijk:

1. Bij verdeling via de standaardmethode met een spreiding van 10 jaar krijgen jongeren meer dan 130% van hun technische voorziening mee en ouderen minder.
2. Het resultaat van alle verdeelregels (1 – 4) ligt boven de value based waarde. Zoals eerder aangegeven betreft de VBA-waarde een ondergrens en geen complete verdeelregel. Fondsen zullen keuzes moeten maken om het onverdeelde vermogen te verdelen. Hierbij zullen besturen rekening houden met evenwichtigheid en uitlegbaarheid.
3. Verdeelregel 4 leidt tot de grootste verschillen in relatieve toedeling. Hierbij krijgt elke deelnemer een vermogen toebedeeld waarvoor een gelijke indexatieverwachting op basis van nominale waardering kan worden ingekocht. Deze variant lijkt erg extreem en zal ook minder makkelijk uitlegbaar zijn.
4. De variant waarbij er eerst een deel van het vermogen wordt verdeeld vanuit inhaal indexatie, waarna de toekomstbestendige indexatieregel toegepast gaat worden (variant 3) leidt tot minder grote verschillen tussen ouderen en jongeren dan een aantal andere regels en biedt een goede bodem voor uitlegbaarheid.
5. De figuur laat zien dat alle voorgestelde varianten boven de nieuwe ondergrens liggen: De waardes liggen boven 100% van de technische voorziening. Voor ouderen leiden sommige verdeelregels tot een persoonlijk vermogen dat onder 95% van de waarde volgens de standaardregel ligt. Echter omdat 95% van de standaardregel boven 100% van de technische voorziening ligt, is de werkelijke ondergrens gelijk aan 100% technische voorziening.

Stop de non-discussie en start met het formuleren van evenwichtige verdeelregels

Het is goed dat er veel discussie is over de manier waarop wordt ingevaren naar het nieuwe stelsel. De pot met geld kan immers maar een keer verdeeld worden. Dus zorgvuldigheid is hierbij geboden. Het is echter tijd om de non-discussie over de methoden te stoppen. Verschillen tussen deelnemers zullen er altijd zijn. Als je iedereen evenveel vermogen als percentage van de technische voorziening meegeeft zullen de gevolgen voor de uitkeringen verschillen. En wil je de gevolgen voor de uitkeringen gelijk houden, dan zal er een verschil ontstaan in het vermogen dat deelnemers krijgen.

Wij denken dat de wetgever met deze nieuwe ondergrens voldoende ruimte openlaat voor fondsen om invulling te geven aan de zaken die zij en sociale partners belangrijk vinden voor een evenwichtige transitie. En wij hopen dat er ook vertrouwen is in de sector. Uiteindelijk zullen de fondsbestuurders moeten uitleggen hoe zij het invaren hebben vormgegeven. Gezien het belang van deze exercitie zullen zij echt geen methode kiezen die leidt tot extreme en niet uitlegbare verschillen.

Contact

Sacha Hoogdalem

Managing Director

+31 (0)10 700 5631

sacha.vanhoogdalem@ortec-finance.com

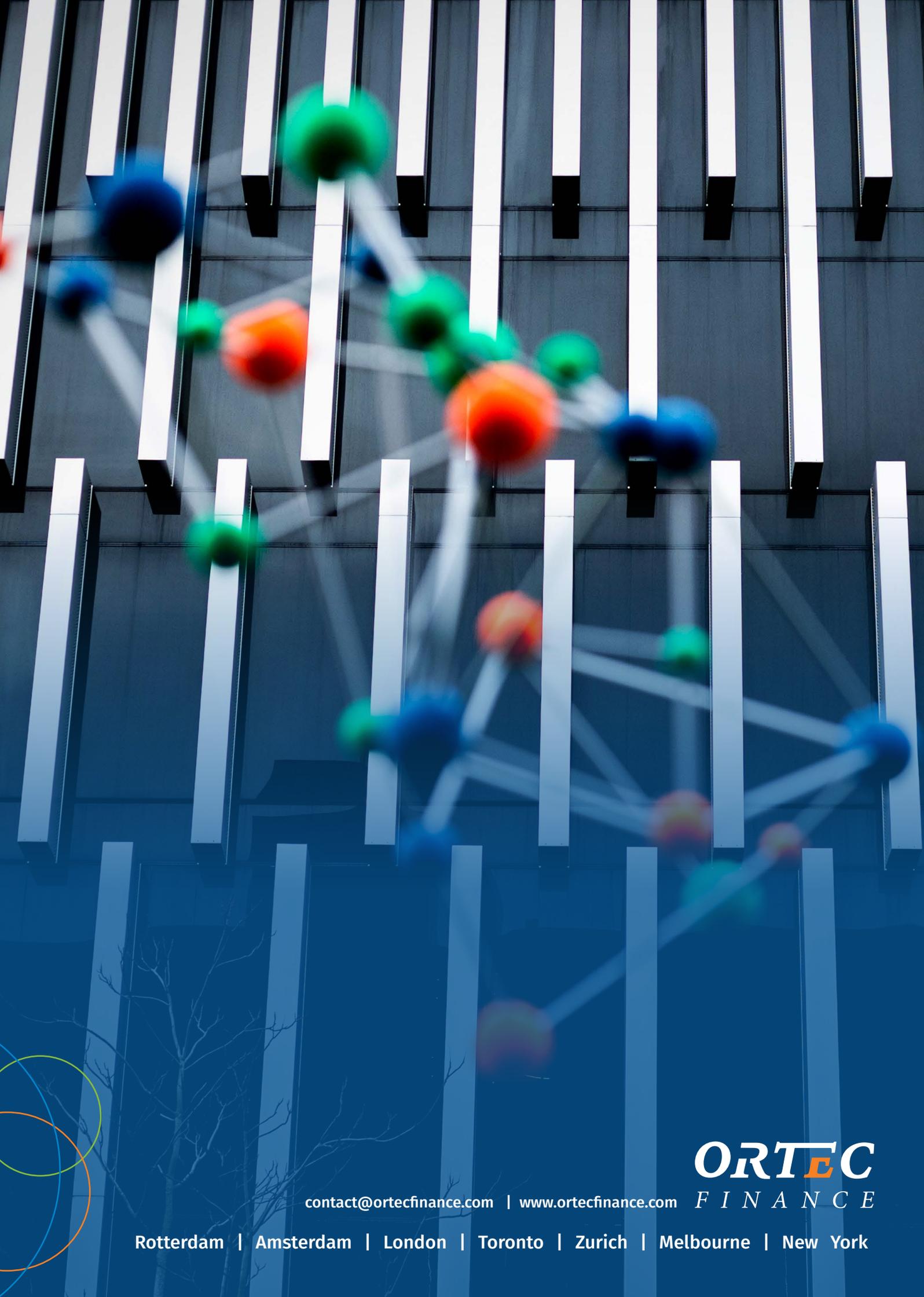

Mark Irwin

Senior Consultant

+31 (0)10 700 5000

mark.irwin@ortec-finance.com

ORTEC
FINANCE

contact@ortecfinance.com | www.ortecfinance.com

Rotterdam | Amsterdam | London | Toronto | Zurich | Melbourne | New York